

Ю.А. Коцюк

кандидат психологічних наук, директор

Наукова бібліотека Національного

університету «Острозька академія»

**ВИКОРИСТАННЯ МОДУЛЯ UNPLAG НА БАЗІ ІС MOODLE В
НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»:
ПЕРЕДУМОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ, РЕЗУЛЬТАТИ СПІВПРАЦІ,
ПОДАЛЬШІ ПЕРСПЕКТИВИ**

Підтримка проекту академічної доброчесності

З 2016-го року в Україні стартував проект Сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP). Започаткували його Американські ради з освіти за участі Міністерства освіти і науки України та за підтримки Посольства Сполучених Штатів. Першочергово проект був орієнтований на 10 університетів України, проте, починання активно підхопили й українські бібліотеки, зокрема, завдячуючи ініціативі Української бібліотечної асоціації та проекту «Культура академічної доброчесності: роль бібліотек» [1; 2]. Наукова бібліотека Національного університету «Острозька академія» також долучилася до процесу впровадження академічної доброчесності так як проблема шахраювання із написанням академічних текстів є як ніколи актуальною для всієї української наукової спільноти.

Одним із важливих інструментів на шляху академічної доброчесності є використання автоматизованих засобів перевірки текстів на плагіат. Так, відповідно до наших попередніх досліджень, проведених серед студентів та професорсько-викладацького складу, самі респонденти запропонували обов'язкову перевірку на плагіат академічних текстів [3; 46]. Разом з тим, однією із причин, що змушувала опитаних вдаватися до шахраювань під час написання академічних текстів, виявилася відсутність відповідальності за плагіат [4, 57]. У Національному університеті «Острозька академія» було прийнято рішення використовувати обов'язкову перевірку на плагіат автоматизованим

інструментом на базі ІС «Moodle¹». Таким інструментом став модуль «Unplag» від молодшої української компанії з однойменною назвою [5].

Передумови впровадження модуля «Unplag»

Перевірка на плагіат – складне завдання навіть із використанням автоматизованих систем. Так, сьогодні існує доволі багато безкоштовних систем перевірки на плагіат, які працюють за принципом пошуку та порівняння фрагментів тексту в мережі інтернет. І, здавалося б, ними можна користуватися на академічному рівні. Проте, існує низка проблем, які роблять незручним використання таких систем саме керівниками наукових студентських робіт:

- Перевірка у таких системах вимагає постійної присутності та контролю з боку перевіряючого, оскільки пошукові системи справедливо вважають, що пошук здійснюється без відома людини й постійно це перевіряють з допомогою так званих CAPTCHA². По суті, пошукові сайти забороняють здійснення таких «пошуків».
- За умов великих обсягів академічних текстів перевірка забирає багато часу. Оскільки викладач несе відповідальність як керівник за наукові роботи студентів, саме на його плечі лягає відповідальність за наявність запозичень та витрати часу на перевірку робіт.
- Необхідність викладачеві завантажувати кожен файл студента у систему. Ситуація буде ще складнішою, якщо файл запакований в архів.

Остання проблема є характерною й для більшості інших систем перевірки на плагіат. Викладач, який здійснює таку перевірку змушений ще й ставати своєрідним «менеджером файлів».

Більш привабливим видається шлях, який передбачає використання потенціалу вже існуючих інформаційних систем. У Національному університеті «Острозька академія» вже більше 10-ти років повноцінно функціонує

¹ Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment) – модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище, або ж простіше – потужна навчальна платформа з відкритим кодом.

² CAPTCHA (completely automated public turing test to tell computers and humans apart) – повністю автоматизований тест Тюринга, який, за звичай, використовує спотворений рядок символів для того щоб визначити хто використовує систему – людина чи машина.

інформаційна система Moodle. Ця навчальна платформа надає прекрасні можливості для реалізації та підтримки модуля перевірки на плагіат. Зокрема, система має вбудований вид активності студентів, який називається «завдання». Згаданий модуль дозволяє студенту самостійно у вигляді файлу завантажувати академічні тексти, в тому числі випускні роботи, есе, наукові проекти тощо. Корисні властивості модуля «завдання»:

- викладач має можливість встановити термін подання наукових робіт;
- фіксація точного часу подання робіт студентами, часу прострочення подання робіт;
- можливість заборонити прийом роботи, якщо:
 - прострочено час заборони подання;
 - не «підписується» заява про авторство та відсутність плагіату;
- можливість надати персональну відстрочку з поважних причин;
- можливість розмістити декілька файлів.

Модуль Unplag, серед інших можливостей, має реалізацію, призначену саме для LMS³. Його дуже легко встановити та так само легко оновити. Більше того, тексти, завантажені студентами, автоматично перевіряються на плагіат, і викладач переглядає вже перевірену на плагіат роботу.

Результати співпраці з командою Unplag

Модуль Unplag має низку корисних функцій. Разом з тим, значна частина з них з'явилася в результаті тісної річної співпраці Наукової бібліотеки НаУОА з командою розробників Unplag.

Функціонал системи на початок співпраці

- Сканування на плагіат декількох робіт одночасно.
- Збереження форматування роботи після сканування.
- Виділення збігів кольором.
- Звіт у форматі pdf про перевірку на плагіат.

³LMS (Learning Management System) – система менеджменту навчання

- Посилання на джерела збігів.
- Можливість виключити певні джерела з порівняння.
- Можливість автоматично виключити з порівняння коректно оформлені цитати та посилання.
- Можливість порівнювати роботи із внутрішньою інститутською базою робіт, та зі всією мережею Інтернет.
- Можливість розпізнання підміни символів та заміна їх на коректні.
- Робота із такими текстовими форматами: doc, .docx, .txt, .odt, .html.
- Перевірка по внутрішній базі робіт безкоштовна для усіх навчальних закладів України.

Можливості, додані у результаті співпраці

- Додано можливість використання довгих імен файлів.
- Додано можливість розпізнання підміни латинських символів на кириличні.
- Додано можливість працювати з такими форматами файлів: .rtf, pdf, ppt, pptx.
- Додано можливість працювати з файлами, запакованими у zip архіви.
- Додано можливість відправити на перевірку файли, завантажені ще до встановлення системи.
- Додано можливість завантажити одночасно усі перевірені студентські роботи.

Перспективи подальшого розвитку

Система Unplag постійно активно вдосконалюється та розвивається, що створює хороші передумови використання її на всеукраїнському освітньому рівні. Для цього ведеться робота у таких напрямках:

- Підтримка роботи з іншими поширеними типами архівів.
- Визначення відсотка підмін символів з кирилиці на латинку й навпаки.

- Створення власного пошукового індексу, що дозволить стати незалежним від світових пошукових систем.
- Можливість об'єднання у всеукраїнській репозитарій наукових текстів інститутських баз наукових робіт у разі їхньої згоди.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що в молодій команді українських програмістів є серйозні напрацювання та потенціал, які допоможуть зайняти гідне місце в українській освіті на шляху становлення академічної доброчесності, а в українських вищих навчальних закладів – українського партнера у боротьбі з плагіатом.

Список використаних джерел

1. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) [Електронний ресурс] // Американські ради з міжнародної освіти / American Councils. — К. — [2016?]. — Умови доступності : [http://www.americancouncils.org.ua/uk/pages/34/Strengthening%20Academic%20Integrity%20in%20Ukraine%20Project%20\(SAIUP\).html](http://www.americancouncils.org.ua/uk/pages/34/Strengthening%20Academic%20Integrity%20in%20Ukraine%20Project%20(SAIUP).html)
2. Культура академічної доброчесності: роль бібліотек [Електронний ресурс] // Українська бібліотечна асоціація / Українська бібліотечна асоціація. — К. — [2016]. — Умови доступності : <https://ula.org.ua/255-programi-proekti/3582-kultura-akademichnoi-dobrochesnosti-rol-bibliotek>
3. Коцюк Ю. А. Психологічне підґрунтя явища "плагіат" у науковій діяльності на теренах України / Ю. А. Коцюк // Гуманітарний вісник ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди" — Додаток 1 до Вип. 29, Том V : Тематичний випуск "Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання". — К. : Гнозис, 2013. — С. 39-46. — ISBN 978-966-8840-95-9
4. Коцюк Ю. А. Когнітивний дисонанс як інструмент зниження рівня плагіату / Ю. А. Коцюк // Наукові записки : Серія "Психологія і педагогіка". Тематичний випуск "Актуальні проблеми когнітивної психології". — Острого : Вид-во Національного університету "Острозька

академія", 2013. — Вип. 24. — С. 56-61. — ISBN 966-7631-15-X

5. Система пошуку плагіату в академічних текстах для університетів [Електронний ресурс] // Unplag.com PLAGIARISM DETECTION ENGINE / Unplug. — [2016?] — Умови доступності : <https://ua.unplag.com/academic-plagiarism-checker/>